

bart derefter finder en tilsvarende Udvikling Sted i en meget stor Del af vor Provinspresse. I samme Øjeblik man gaar fra den 4-sidede Avis over til en mangesidet, hvilket for Hovedstadspressens og for de store Provinsbladets Vedkommende vil sige en Avis med et meget stort Antal Sider, og for en meget stor Del af Dagbladenes Vedkommende i alt Fald Overgang til et Format paa 8 Sider, siger det sig selv, at saa er Spørgsmaalet betydeligt udvidet.

I Forbindelse med Aflevering af Aviser vil jeg gerne berøre Spørgsmaalet om Aflevering af de saakaldte Smaatryk, denne Blanding af alt muligt, fra Kataloger, Auktionsplakater til Bryllups- og Begravelsesvers og lignende. Disse Ting har man endnu saa sent som omkring forrige Aarhundredes Begyndelse holdt fri for Aflevering, men efterhaanden, og navnlig ved Loven af 1902, er man gaaet langt videre paa dette Omraade, og det ud fra en meget forstaaelig Interesse. Den daværende Kultusminister J. C. Christenen udtalte ved Fremsættelsen af et Lovforslag i 1902 bl. a. og sikkert med stor Ret, at Pligtafleveringen havde betydet saare meget for Bibliotekerne i Retning af at opsamle de rige Bogskatte. Naar man nu i 1902 udstrakte Pligtafleveringen til ogsaa at gælde en hel Række Ting, hvorunder var indbefattet fortrolig trykte Manuskripter, for hvilke Retten til Offentliggørelse var forbeholdt senere Tider, saa betød dette ogsaa en stor Udvidelse. Men endvidere kommer Afleveringen paa dette Tidspunkt til at omfatte alle Tryksager, selv saadanne Ting som Begravelses- og Lejlighedssange, Blanketter, Lejekontrakter, Svendebreve, Lærlingekontrakter o. s. v. Jeg kan som Eksempel nævne, at Afleveringen fra et jævnt stort Bladtrykkeri i Provinsen foruden Aviserne aarlig omfatter over 200 Eksemplarer af Festsange, Begravelsesalmer, Regnskaber, Programmer, Plakater o. s. v. Det siger sig selv, at et saadant Trykkeris Aflevering bliver uforholdsmæssig stor under disse Forhold. Jeg skal nævne, hvad f. Eks. Begravessalmerne betyder. Hvis vi tager de ca. 70—80 Tryksager, der indeholder Begravelsesalmer, viser det sig, at paa disse 70—80 Ark trykkes der næsten udelukkende 4

Salmer, nemlig „Lyksalig, lyksalig“, „Jeg lever og ved, hvor længe fuld trøst“, „Kirkeklokke, ej til Hovedstæder“ og „Dejlig er Jorden“. Altsaa hele denne mægtige Tryksagsmasse, der her kun nævnes for eet Trykkeris Vedkommende, men som gentager sig over hele vort Land, gaar ind til Bibliotekerne og Samlingerne, kun forskellig, hvad Placeringen og det Navn, der staaar paa Forsiden, angaar. Naar man nu ved, at der her i Landet er ca. 600 Bogtrykkerier, der beskæftiger sig med den Slags Arbejde, kan man sige sig selv, at det bliver en uhyre Flom af Tryksager, der gaar ind til Samlingerne.

For øvrigt vil ærede Medlemmer, der maatte være særlig Interesse for disse Ting, kunne finde nærmere Oplysninger derom i en lille Afhandling, som i 1923 er udgivet af Underbibliotekar Lauritz Nielsen, og som i Virkeligheden giver en samlet Oversigt over alle de herhenhørende Spørgsmaal. Det fremgaar af denne Afhandling, at Afleveringerne i 20 Aar er steget meget stærkt. Jeg skal nævne nogle enkelte Eksempler vedrørende Afleveringen i 1901—02 og i 1922—23. Det viser sig, at Antallet af afleverede Aviser er steget fra 221 til 301, endda ikke saa særlig stærk en Stigning, men Antallet af Tidsskrifter er steget fra 604 til 1 718, Antallet af Bøger fra 1 980 til godt 3 400. Men saa kommer vi til det, som jeg gerne vil bede Opmærksomheden fæstet paa ved Overvejelsen af dette Forhold, nemlig Smaatrykkene, der er steget fra 3 800 til 35 600, Programmerne fra 468 til over 11 000 og Sangene, som jeg berørte før, fra ca. 2 800 til ca. 20 000. Det er altsaa en uhyre Bevægelse, der her er foregaaet. Hvis vi runder disse Tal af, viser det sig, at der er sket en Stigning fra 7 000 Eksemplarer i 1901—02 til 67 000 i 1922—23, og saa kommer hertil endda, efter hvad Underbibliotekaren oplyser, at Mængden af ikke optalte Plakater ikke er indbefattet i dette Tal. Han tilføjer, at Desorganisation og Forvirring vil blive Resultatet, hvis denne Udvikling fortsættes, og deri tror jeg, alle Biblioteksfolk i Virkeligheden er enige med ham. Han kommer ogsaa ind paa Spørgsmaalet om Aviserne. Han fastslaar, at det er aldeles urimeligt at opbevare 4 Eksemplarer af Landets Tryksager, 2 Eksemplarer maatte i Alminde-